

חודש שבט

הרב מאיר שמעון עשור, מנכ"ל מרכז י.נ.ר.
MEIR@YNRCOLLEGE.ORG

על חג האילנות וצמחי מרפא

שנה אחרת. ט"ו בשבט הוא היום שבו מסתיימת שנה אחת ומתחילה שנה שנייה. כמו כן לעניין איסור⁸ ערלה ורבעי מסתיימת השנה בט"ו בשבט ולא באחד בתשרי. יש אומרים שגם לעניין פירות שביעית, הפירות שחנטו⁹ עד ט"ו בשבט של שנה שמינית - דינם כשל שביעית.

ממנהגי ישראל בט"ו בשבט: ליל ט"ו בשבט הוא כעין יום טוב למשפחה, בו מתאספים בני המשפחה מסביב לשולחן ערוך מכל טוב פירות העונה, מינים שונים של פירות לברכה ובייחוד פירות שהשתבחה בהן ארץ-ישראל. זאת על מנת להזכיר לנו ולהשריש בקרב בני המשפחה את חשיבות ראש-השנה לאילנות ומצוות התורה התלויות ביום חשוב זה.

משהו אקטואלי: בחודש זה שהוא שיאו של החורף, בו אנו חוגגים לאילנות, צומח בארץ ישראל ובאזור אגן הים התיכון עשב חורפי מיוחד. אומנם אינו אילן, אך הוא מוצר נצרך עתה מתמיד. במטבח המרוקאי הוא נפוץ שנים רבות ובאופן מפתיע היום בעיצומה של מגפת הקורונה הוא

חודש הוא האחד-עשר במניין החודשים, זאת כאשר מתחילים למנות מחודש¹ ניסן כמו שכתוב: "ויהי בארבעים שנה³ בעשתי-עשר חודש" וכן עוד כתוב בזכריה⁴ "ביום עשרים וארבעה לעשתי-עשר חודש הוא חודש שבט". בשונה מהספירה בה אנו מונים את השנים (כמו התשפ"א) והחודשים בתוך השנה, הרי שחודש שבט הוא חמישי לחודש תשרי הראשון בשנה.

האירוע המרכזי בחודש זה הוא יום **ט"ו בשבט** - ראש השנה⁵ לאילנות. ט"ו בשבט הוא אחד מארבע ראשי השנה הקיימים בכל שנה ושנה ואלו הם: **אחד בניסן** - ראש השנה למניין שנות מלכי ישראל ולסדר הרגלים שבשנה. **אחד באלול** - ראש השנה למעשר⁶ בהמה. רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי. **אחד בתשרי** - ראש השנה לדין וכל באי עולם עוברים לפניו ביום זה כבני מרון.

ט"ו בשבט הינו ראש השנה לאילנות. המשמעות של תואר שנה⁷, והואיל ואין מעשרים מפירות שנה אחת על פירות

1 ראש השנה למלכים ולרגלים חל בא' בניסן והוא אחד מארבעה ראשי שנים ביהדות. על פי ההלכה, יום זה מתחיל שנה חדשה במניין שנות מלכי ישראל, וכן במניית סדר שלוש הרגלים.

2 דברים, (א).

3 עשתי עשר-זהו כינוי עתיק למספר אחת עשרה. השימוש בו נפוץ בתנ"ך בספרים רבים (כ-20 פעמים), ואפילו הוא נפוץ יותר מ"אחת עשרה".

4 ספר זכריה, (פרק א פסוק ז)

5 וכן הוא ר"ה למניין שמיטות ויובלות, ולמניין שנות ערלה ובטענות חדשות, ולמעשר תבואות וירקות.

6 הסבר: כל הבהמות הנולדות עד אחד באלול נחשבות על השנה שיצאה ומתעשרות לעצמן, והנולדות אחרי נחשבות על השנה החדשה ומתעשרות לעצמן, ואין מעשרים מן הנולדות בשנה זו על הנולדות בשנה אחרת. (מעשר בהמה אינו כשאר מעשרות אלא יש עליו קדושת קרבן, לפיכך אינו נוהג בזמן הזה).

7 השנה הראשונה שאחר שנת השמיטה, והשנייה, והרביעית, והחמישית - שנות מעשר שני הן; והשנה השלישית והשישית - שנות מעשר עני הן, מלבד מעשר ראשון שיש בכל השנים.

8 פירות שגדלו באילנות בשלוש השנים הראשונות הם ערלה ואסורות באכילה, ובשנה הרביעית הם "רבעי" פירוש: כל פירות היוצאין באילן בשנה הרביעית לנטיעתו הם קודש, כלומר שהם נאכלים לבעלים כמו מעשר שני, בירושלים, וזו היא קדושתן

9 חֲנֻטָּה הוא שלב בהתפתחות פירות האילן, לאחר הפריית הפרח על ידי האבק לפני שהחל להיווצר הפרי.

נעשה רלוונטי מתמיד בשל סגולותיו הרבות. הצמח שבו עושים חליטות לתה המכונה בשם "שיבה", מוכר יותר בעולם צמחי-המרפא כ"¹⁰לענה שיחנית" ובשמו המדעי ¹¹ארטמיסיה.

הלענה השיחנית מוזכרת מספר פעמים ¹²בנ"ך ותמיד בהקשר שלילי, בשל טעמה המר. "מר כלענה" הוא ביטוי שגור בשפה העברית, כדי לתאר דברים שטעמם מר.

לצד האילנות, זיכה אותנו ה' גם בצמחי מרפא נפלאים הנמצאים בטבע, שהקדימם בורא עולם לפני בוא המחלות. יהי רצון שהשימוש בהם והברכה עליהם יהיו לבריאות ורפואה שלמה לכלל עמ"י

הלענה השיחנית בעלת סגולות נפלאות למניעה וריפוי ווירוסים שונים ויתרונותיה הבריאותיים משמעותיים: היא משפרת את פעילות מערכת העיכול, מסייעת בניקוי הכבד, מקלה על כאבי בטן, מחלישה את התסמינים של מחלת "הקרוך" (מחלת מעיים דלקתית המתבטאת בתסמינים קשים). תכונותיה האנטי בקטריאליות של הלענה השיחנית מסייעות לה כנגד פטריות זיהומית שונות. הלענה, משפרת ומסדירה את התיאבון ובשל כך מתאימה גם לטיפול בהפרעות אכילה.

הלענה מסייעת למערכת הנשימה (מקלה במקרים של הצטננות), מאזנת את המערכת ההורמונלית ומרגיעה את מערכת העצבים. מקלה על כאבי שרירים שמקורם בדלקות פרקים שונות ושגרון. מחקרים שונים הראו כי הארטימיסנין,

תמצית הלענה, יכול לחסל תאי שר סרטניים באמצעות העלאת רמת הברזל בהם לכזאת המובילה להריגתם. הדבר הופך את הארטימיסנין, שהיה ידוע עד עתה כטיפול האפקטיבי ביותר למחלת המלריה, לאפשרות טיפול טבעית עבור נשים המתמודדות עם סרטן השד.

לסיכום: בחודש שבט אשר יבוא עלינו לטובה ביום חמישי, אנו נציין אי"ה את ט"ו בשבט - חג האילנות. יום בו אנו מברכים את ה' על פירות האילן ומודים לו על המצוות הקשורות באדמת ארצנו הקדושה. לצד האילנות, זיכה אותנו ה' גם בצמחי מרפא נפלאים הנמצאים בטבע, שהקדימם בורא עולם לפני בוא המחלות. יהי רצון שהשימוש בהם והברכה עליהם יהיו לבריאות ורפואה שלמה לכלל עמ"י.

חודש טוב ומבורך!

10 ישנם 180 סוגי לענה לכן השם חשוב
Artemisia arborescens 11

12 ירמיהו, (פרק ט פסוק יד). "לכן כה'אמר ה' צבאות אלהי ישראל הנני מאכילם אתי-העם הזה לענה והשקיתם מי-ראש: רש"י לענה - עשב מר. מי ראש - ארס נחש. וכן באיוב ששכל את משפחתו, וירד מנכסיו וחלה, מתואר מצבו במילים אלה: "השביעני במרורים הרוני לענה". ובהמשך "זכר עניי ומרודי לענה וראש".